

Nr 3 y

Skatteutskottets yttrande över vissa i anledning av propositionen 1973: 165 med förslag till vissa ekonomisk-politiska åtgärder väckta motioner.

Till finansutskottet

Genom beslut den 6 november 1973 har finansutskottet hemställt om skatteutskottets yttrande över de med anledning av propositionen 1973: 165 med förslag till vissa ekonomisk-politiska åtgärder väckta motionerna 1973: 2085 av herr Bohman m. fl. (m), såvitt avser punkterna A 1, 2 och 5 i motionens hemställan, 1973: 2087 av herr Fälldin m. fl. (c), såvitt avser punkterna 4 och 7 i motionens hemställan, 1973: 2091 av herr Antby (fp), 1973: 2092 av herr Helén m. fl. (fp), såvitt avser punkten 6 i motionens hemställan, 1973: 2093 av herr Hermansson m. fl. (vpk), såvitt avser punkterna 3, 4 och 5 i motionens hemställan, 1973: 2094 av herrar Levin (fp) och Petersson i Röstånga (fp) och 1973: 2096 av herrar Ångström (fp) och Hamrin (fp).

Med anledning härav får skatteutskottet anföra följande.

Förslagen i propositionen 1973: 165 får ses mot bakgrund av det samhällsekonomiska läget och syftar till att genom selektiva åtgärder förbättra sysselsättningen, öka insatserna på det sociala området och begränsa inflationens verkningar. De i motionerna föreslagna beskattningsåtgärderna avser att dels stimulera samhällsekonomin genom generella skattesänkningar, dels åstadkomma sänkning av priserna på livsmedel och dels främja utvecklingen inom näringslivet.

Det ankommer i första hand på finansutskottet att göra en bedömning av de olika åtgärder, som erfordras för att uppnå de eftersträlvade ekonomisk-politiska effekterna, och av det samhällsekonomiska utrymme, som står till buds härför. Skatteutskottet behandlar därför i sitt yttrande förslagen i motionerna från i huvudsak skattetekniska utgångspunkter.

Mervärdeskatten

Skatt enligt förordningen (1968: 430) om mervärdeskatt utgår fr. o. m. år 1971 med 15 % av beskattningsvärdet, vilket normalt utgörs av priset inklusive skatt. Skattesatsen 15 % motsvarar 17,65 % av priset exklusive skatt. I vissa fall utgår skatten på reducerade beskattningsvärden.

I motionen 1973: 2085 av herr Bohman m. fl. ifrågasätts om de i propositionen föreslagna åtgärderna får tillräcklig stimulansseffekt och därför

yrkar motionärerna bl. a. att mervärdeskatten skall sänkas med tre procentenheter.

Ett bifall till motionärernas yrkande om sänkning av mervärdeskatten till 12 % kan vid oförändrad konsumtion beräknas medföra ett årligt skattebortfall på ca 3,2 miljarder kr. En generell sänkning av den indirekta beskattningen av denna storlek måste emellertid vägas mot andra angelägna åtgärder på beskattningsområdet. Som framgår av propositionen har 1972 års skatteutredning i tilläggsdirektiv den 12 oktober 1973 fått i uppdrag att — inom ramen för en kostnad av ca 4 miljarder kr. — utarbeta förslag, som kan läggas till grund för beslut vid 1974 års riksdag, om lindring av marginaleffekten för inkomsttagare i mellaninkomstlägena och sänkning av inkomstskatten för inkomsttagare med lägre inkomster. Mot bakgrund härav är enligt utskottets mening de konjunkturstimulerande åtgärder, som föreslagits i propositionerna 1973: 144 och 1973: 165 och som främst är inriktade på den privata konsumtionen, i nuvarande konjunkturläge tillräckliga för att uppnå de från samhällsekonomisk synpunkt eftersträlvade effekterna. Utskottet kan därför inte tillstyrka en ytterligare konsumtionsstimulans av den storlek som en sänkning av mervärdeskatten med tre procentenheter innebär. Med det anförda avstyrker utskottet för sin del bifall till motionen 1973: 2085 i denna del.

Frågan om borttagande eller sänkning av mervärdeskatten på livsmedel har aktualiserats i flera motioner. Sålunda yrkas i motionen 1973: 2093 av herr Hermansson m. fl. att mervärdeskatten på livsmedel sänks till 10 % och att skattebortfallet skall finansieras genom skärpningar av den allmänna arbetsgivaravgiften, företagsbeskattningen och kapitalbeskattningen. Av motiveringen i motionen framgår att mervärdeskatten på livsmedel bör slopas helt fr. o. m. nästa budgetår. I motionen 1973: 2094 av herrar Levin och Petersson i Röstånga yrkas att mervärdeskatten på livsmedel slopas snarast möjligt och att förslag föreläggs 1974 års riksdag om det varusortiment som skall undantas från beskattning och om erforderlig differentiering av skatten på övriga varor och tjänster. Också i motionen 1973: 2096 av herrar Ångström och Hamrin begärs förslag om borttagande av mervärdeskatten på livsmedel.

Förslag om differentiering av mervärdeskatten till förmån för livsmedel har avvisats av riksdagen vid upprepade tillfällen, senast vid årets vårriksdag (SkU 1973: 1 och 1973: 44). Mot en sådan åtgärd har främst åberopats statsfinansiella skäl samt administrativa och kontrolltekniska svårigheter. Ett bifall till förslaget i motionen 1973: 2093 om sänkning av mervärdeskatten på livsmedel till 10 % kan vid oförändrad konsumtion beräknas medföra ett årligt skattebortfall på ca 1 630 milj. kr. Hänvisningen i motionerna till den differentiering av mervärdeskatten, som förekommer i andra länder, har inte givit utskottet anledning frånträda sin tidigare i olika sammanhang tillkännagivna uppfattning att en

sådan åtgärd är förenad med betydande svårigheter för såväl de skattskyldiga som det allmänna. Denna uppfattning har för övrigt ytterligare bestyrkts vid utskottets studieresor utomlands. Utskottet avstyrker således yrkandena om borttagande eller sänkning av mervärdeskatten på livsmedel i motionerna 1973: 2093, 1973: 2094 och 1973: 2096 och till följd härav också de förslag till inkomstförstärkningar, som förs fram i motionen 1973: 2093 för att finansiera skattebortfallet vid en sänkning av mervärdeskatten på livsmedel.

I motionen 1973: 2087 av herr Fälldin m. fl. begärs förslag till ett system för att eliminera mervärdeskattens fördyrande inverkan på viktiga livsmedel. Motsvarande yrkande framställs i motionen 1973: 2091 av herr Antby.

Med anledning härav vill utskottet endast erinra om att jordbruksutredningen enligt sina direktiv bl. a. skall pröva valet av metod för att finansiera jordbruksstödet och därvid även undersöka möjligheterna att gå över till en lågprislinje. Med hänvisning härtill avstyrker utskottet berörda yrkande i motionerna 1973: 2087 och 1973: 2091.

Den allmänna arbetsgivaravgiften

Enligt förordningen (1968: 419) om allmän arbetsgivaravgift skall arbetsgivare fr. o. m. år 1973 erlägga sådan avgift med belopp motsvarande 4 % av utgivna löner i pengar eller naturaförmåner i form av kost eller bostad. Vidare skall fysisk person, som haft inkomst av här i riket bedriven rörelse eller inkomst av här belägen jordbruksfastighet som brukas av honom, erlägga allmän arbetsgivaravgift — s. k. egenavgift — med belopp motsvarande 4 % av denna inkomst i den mån arbetsgivare inte skall erlägga sådan avgift för inkomsten.

I motionen 1973: 2085 av herr Bohman m. fl. yrkas att den allmänna arbetsgivaravgiften sänks till 2 % inom det allmänna stödområdet, och i motionen 1973: 2092 av herr Helén m. fl. begärs skyndsamt förslag om att avgiften slopas inom det inre stödområdet och sänks inom det yttre stödområdet. Vidare begärs i motionen 1973: 2087 av herr Fälldin m. fl. skyndsamt förslag om att företag, som nyctableras eller ökar sin sysselsättning, befrias från den del av avgiften som motsvarar lönesumman för nettoanställningar.

Motsvarande yrkanden som i de nu förevarande motionerna har prövats av vårriksdagen och avvisats på förslag av skatteutskottet i betänkandena SkU 1973: 24 och 1973: 29. Utskottet har därvid bl. a. framhållit, att den allmänna arbetsgivaravgiften utgör en så liten del av de totala personalkostnaderna, att den får anses förhållandevis betydelselös från sysselsättningssynpunkt i jämförelse med de insatser som görs från det allmännas sida. Förslag om särskilda beskattnings- och avgiftsregler med regionalpolitisk inriktning har konsekvent avvisats av utskottet med hänvisning till att olika regler i skilda delar av landet leder till sned-

vriddningar i konkurrensen och till avsevärt merarbete, inte minst i kontrollhänseende. Utskottet vidhåller sin uppfattning och avstyrker således yrkandena rörande den allmänna arbetsgivaravgiften i motionerna 1973: 2085, 1973: 2087 och 1973: 2092.

Skattelättnader för att stimulera till ökat nyföretagande

I motionen 1973: 2085 av herr Bohman m. fl. begärs utredning av möjligheterna att genom skattelättnader stimulera till ökat nyföretagande.

På förslag av skatteutskottet (SkU 1973: 20) har riksdagen tidigare i år avstyrkt liknande motionsyrkanden med hänvisning till att frågan kommer att bli föremål för överväganden under det fortsatta utredningsarbetet inom företagsskatteberedningen. På grund härav avstyrker utskottet bifall till berörda utredningsyrkande i motionen 1973: 2085.

Stockholm den 15 november 1973

På skatteutskottets vägnar

ERIK BRANDT

Närvarande: herrar Brandt (s), Magnusson i Borås (m), fru ar Nettelbrandt* (fp), Holmqvist* (s), herrar Kristenson (s), Josefson (c), Larsson i Umeå (fp), Carlstein (s), Sundkvist* (c), Wikner (s), Nilsson i Trobro (m), Westberg i Hofors (s), Olof Johansson i Stockholm (c), Johansson i Jönköping (s) och fru Normark (s).

* Ej närvarande vid yttrandets justering.

Avvikande meningar

Beträffande mervärdeskatten

1. av herrar Magnusson i Borås (m) och Nilsson i Trobro (m), som anfört följande:

Allmän enighet synes råda om att vår ekonomi är i stort behov av stimulansåtgärder. Den sviktande konsumtionsförmågan i vårt land synes främst ha sin grund i den alltför hårda beskattningen. Därest de förslag som vi under senare tid framfört på beskattningens område genomförts, skulle med all sannolikhet sysselsättningsläget vara betydligt bättre. Vi anser att den effektivaste vägen hade varit att sänka den direkta skatten. Då tekniska svårigheter föreligger att med omedelbar verkan genomföra en sådan åtgärd och då den direkta skatten f. ö. är föremål för utredning, anser vi att den bästa väg som nu står öppen är att som föreslagits i motionen 1973: 2085 av herr Bohman

m. fl. vidta en sänkning av mervärdeskatten med 3 %. Som påpekas i nämnda motion kan emellertid den önskade stimulans-effekten uppnås också genom andra åtgärds-paket. Det torde ankomma på finansutskottet att göra avvägningen mellan dessa alternativ.

2. av herr Magnusson i Borås (m), fru Nettelbrandt (fp), herrar Josefson (c), Larsson i Umeå (fp), Sundkvist (c), Nilsson i Trobro (m) och Olof Johansson i Stockholm (c), som ansett att det stycke i utskottets yttrande på s. 3, som börjar med "Med anledning" och slutar med "och 1973: 2091", bort ha följande lydelse:

Prisstoppet på viktiga livsmedel föreslås i propositionen 1973: 165 förlängt. Eftersom en sådan åtgärd sannolikt kommer att ha tidsbegränsad giltighet aktualiseras frågan om ett mera permanent konsumtionsstöd. Som föreslagits i motionerna 1973: 2087 och 1973: 2091 kan detta lämpligen ske genom att man eliminerar mervärdeskattens fördyrande inverkan på baslivsmedel, dvs. sådana varor som väger tyngst i en vanlig hushållsbudget. Ett fullständigt borttagande av mervärdeskatten på livsmedel är i dagens läge inte statsfinansiellt möjligt. Konsumentpriset kan emellertid sänkas på viktiga baslivsmedel genom att ett belopp motsvarande mervärdeskattens fördyring återförs till respektive regleringskassa. Därmed påverkas inte priset till producenten/jordbrukaren enligt gällande avtal. Skatteutredningen bör i sammanhanget kunna pröva för- och nackdelar även med en differentiering av mervärdeskatten i traditionell mening för främst umbärliga varor som ett komplement till nämnda system.

Beträffande den allmänna arbetsgivaravgiften

3. av herrar Josefson (c), Sundkvist (c) och Olof Johansson i Stockholm (c), som ansett att efter det stycke i utskottets yttrande på s. 3, som slutar med "för nettonyanställningar", bort införas ett nytt stycke av följande lydelse:

Den fortfarande alltför höga arbetslösheten är till stor del strukturellt betingad. Nya arbetstillfällen tillkommer inte i takt med driftinskränkningar och nedläggningar. En bestående hög arbetslöshet mitt under högkonjunkturen kan inte accepteras. För att understödja en ökning av sysselsättningen föreslår utskottet att den allmänna arbetsgivaravgiften elimineras för den del av lönesumman som svarar mot nettonyanställningarna. Det bör gälla såväl nyetablerade företag som redan befintliga. Det är endast en väsentlig åtgärd bland andra i ett samlat aktionsprogram för att i en första etapp uppnå målsättningen 100 000 nya arbetstillfällen. Några praktiska svårigheter att genomföra en sådan avgiftslättnad föreligger knappast, eftersom redovisningen av arbetsgivaravgiften medger att nedsättning beräknas för varje enskilt företag. Utskottet anser därför förslaget i motionen 1973: 2087 väl motiverat.

4. av herr Magnusson i Borås (m), fru Nettelbrandt (fp), herrar Josefson (c), Larsson i Umeå (fp), Sundkvist (c), Nilsson i Trobro (m) och Olof Johansson i Stockholm (c), som ansett att det stycke i utskottets yttrande, som på s. 3 börjar med "Motsvarande yrkanden" och på s. 4 slutar med "och 1973: 2092", bort ha följande lydelse:

Den regionalpolitik som bedrivits sedan 1964 har hittills ganska ensidigt inriktats på selektivt utformat stöd till kapitalinvesteringar. Där emot har skatte- och avgiftssystemet i mycket ringa omfattning använts i regionalpolitiskt syfte. Ett undantag utgör användningen av investeringsfonderna, som oftast visar sig vara av värde från regionalpolitisk synpunkt. Som framgår av motionerna 1973: 2085 och 1973: 2092 har skatte- och avgiftsdifferentiering som ett medel i regionalpolitiken aktualiserats vid många tidigare tillfällen. En differentiering på grundval av regionalpolitiska kriterier skulle direkt främja ökad sysselsättning och när det gäller arbetsgivaravgiften komma att gälla alla företag oavsett lönsamhetssituation. En sådan stimulans skulle bli ett verksamt komplement till nu använda medel. Därför bör förslag framläggas i enlighet med syftet med motionerna 1973: 2085 och 1973: 2092 för att uppnå en differentiering av den allmänna arbetsgivaravgiften efter regionalpolitiska målsättningar.

Beträffande skattelättnader för att stimulera till ökat nyföretagande

5. av herrar Magnusson i Borås (m) och Nilsson i Trobro (m), som ansett att det stycke i utskottets yttrande på s. 4, som börjar med "På förslag" och slutar med "motionen 1973: 2085", bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att den utredning som begärs i motionen 1973: 2085 om åtgärder för att stimulera till ökat nyföretagande är starkt motiverad med hänsyn till det f. n. ringa nyföretagandet i vårt land. Motionen bör därför enligt utskottets mening i denna del överlämnas till företags-skatteberedningen för beaktande.